

INSTITUT PRO DEMOKRACII A EKONOMICKOU ANALÝZU

projekt Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i.

INSTITUTE FOR DEMOCRACY AND ECONOMIC ANALYSIS

A Project of the Economic Institute of the Czech Academy of Sciences

Přístup domácností k nákaze a vládním opatřením: Aktuálně z terénu

Březen 2020

VÁCLAV KORBEL, VLADIMÍR NOVÁK,
MICHAL ŠOLTÉS, LUKÁŠ TÓTH

O AUTORECH / ABOUT THE AUTHORS

Václav Korbel

Spolupracovník think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. Absolvoval magisterské studium na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, kde je v současnosti v doktorském programu. Ve svém výzkumu se zabývá vzděláváním, ale také anti-sociálním chováním a otázkami ohledně stigmatizace, kde používá poznatky behaviorální a experimentální ekonomie.

A collaborator of CERGE-EI'S IDEA think-tank. He graduated at the Institute of Economic Studies, Faculty of Social Sciences, Charles University, where he is currently in a doctoral program. In his research he deals with education, but also with anti-social behavior and questions about stigmatization, where he uses the knowledge of behavioral and experimental economics.

Vladimír Novák

Junior výzkumný pracovník a Ph.D. student na CERGE-EI. V průběhu svých studií byl na výzkumných pobytech na Columbia University in New York a Basque Center for Applied Mathematics. Ve svém výzkumu se věnuje zejména ekonomii informací, politické ekonomii, makroekonomii a strategickému experimentování. Jeho vědecké články byly publikovány například v Journal of Economic Theory. Magisterské studium absolvoval z Ekonomické a finanční matematiky na Univerzitě Komenského v Bratislavě, během kterého působil i na Institutu finanční politiky na Ministerstvu financí Slovenské republiky.

Junior researcher and PhD. student at CERGE-EI. During his studies he was on research stays at Columbia University in New York and the Basque Center for Applied Mathematics. His research focuses on information economics, political economy, macroeconomics and strategic experimentation. His scientific articles have been published, for example, in the Journal of Economic Theory. He graduated from Economic and Financial Mathematics at Comenius University in Bratislava, where he also worked at the Institute of Financial Policy at the Ministry of Finance of the Slovak Republic.

Michal Šoltés

Výzkumný pracovník think-tanku IDEA při CERGE-EI. Absolvoval magisterské studium na IES FSV UK a na CERGE-EI, kde nyní pokračuje v doktorském studiu. Studoval rovněž na Maastricht University, Peking University HSBC Business School a na Universidad Autonoma de Madrid. Ve svém výzkumu se věnuje aplikované mikroekonometrii, politické ekonomii a informační ekonomii.

Researcher of IDEA think tank at CERGE-EI. He completed his Master's degree at the Charles University and at CERGE-EI, where he is currently pursuing his PhD. He also spent a semester at the Maastricht University, later another one at Peking University HSBC Business School, and finally one semester at the Universidad Autónoma de Madrid. In his research he focuses on applied microeconomics, political economy and information economics.

Lukáš Tóth

Ekonom na Amsterdamské univerzitě a spoluzakladatel společnosti Behavio labs, kde se zabývá aplikací behaviorálních věd ve výzkumu trhů a rozhodování firem i institucí. Věnuje se přednáškové, výzkumné a pedagogické činnosti v oblasti behaviorální ekonomie, industriální organizace, ekonomické regulace a filosofie ekonomického myšlení. Píše komentáře pro aktualne.cz.

Economist at the University of Amsterdam and co-founder of Behavio labs, where he deals with the application of behavioral sciences in market research and decision-making by companies and institutions. He is lecturing, doing research and teaches in the area of behavioral economics, industrial organization, economic regulation and the philosophy of economic thinking. He writes comments for aktualne.cz.

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE).

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Charles University in Prague, Center for Economic Research and Graduate Education as well as the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i.

Přístup domácností k nákaze a vládním opatřením: Aktuálně z terénu

Studie IDEA anti COVID-19 # 7 / 2020

© Václav Korbel, Vladimír Novák, Michal Šoltés, Lukáš Tóth

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2020

ISBN 978-80-7344-526-3 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

a

• B • E • H • A • V • I • O

IDEA anti COVID-19 # 7

Přístup domácností k nákaze a vládním opatřením: Aktuálně z terénu¹

BŘEZEN 2020

Václav Korbel, Vladimír Novák, Michal Šoltés, Lukáš Tóth

Stručné shrnutí

- Tato studie prezentuje aktuální názory Čechů ohledně pandemie covid-19 ze šetření, které bylo realizováno na reprezentativním vzorku uživatelů internetu kolem 20. března 2020. Jde tak o velmi aktuální informace o tom, jak lidé přistupují k nákaze a především k opatřením zavedeným vládou. Zjištění poskytují nové a důležité informace pro přípravu dalších opatření. Pokud by například lidé nepovažovali omezení volného pohybu nebo nutnost nosit roušky za vhodná a nezačali je dobrovolně plnit, musely by příslušné orgány přistoupit k vynucování takových opatření.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názor autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK v Praze (CERGE). Za cenné komentáře a rady děkujeme Vojtěchu Bartošovi, Lubomíru Cinglovi, Danielu Münichovi a za ochotu spolupracovat Tomáši Šebkovi a Do Thu Trang. Tato studie vznikla v rámci společného projektu Behavio Labs a think-tanku IDEA. Studie byla vydána i díky podpoře Akademie věd České republiky v rámci programu Strategie AV21 a nadace Experientia.

- Víc než polovina lidí má obavu, že se nakazí koronavirem. Důvěra lidí v to, že vládní opatření povedou k úspěšnému překonání současné situace, je vysoká. Většina lidí, zhruba 75 %, deklaruje ochotu omezit svůj pohyb venku na nutné činnosti a jinak zůstat doma. I tak ven chodí každý den skoro 53 % dotázaných. Pokud bude potřeba, mnoho lidí je připraveno odpustit si společenské a venkovní aktivity klidně i měsíce. Lidé si myslí, že je středně vysoká šance potkat na ulici infikovaného člověka. Nošení roušek se velmi rychle stalo samozřejmostí. 92 % procent lidí vychází ven jediné s rouškou; většina souhlasí, že do veřejných prostor by neměli být vpuštěni lidé bez roušky; a pokud potkají člověka bez roušky, tak 42 % lidí je připraveno a ochotno dotyčnému říct, ať roušku nosí a čtvrtina by projevila svůj nesouhlas tím, že by se na dotyčného zamračila.²
- Na tuto studii brzy naváže další, která odhaluje, jak připomínání vládních nařízení a doporučení (nošení roušek a společenský odstup) ovlivňuje ochotu lidí je dodržovat a jak tuto ochotu ovlivňuje forma komunikace těchto opatření. Sledujte další studie IDEA.

*Data byla sbírána na panelu 1 250 pravidelných respondentů společnosti **Behavio Labs** v pátek (20. 3. 2020) a v sobotu (21. 3. 2020). Reprezentativní vzorek on-line populace České republiky ve věku nad 18 let (pohlaví, věk, příjem, vzdělání, velikost sídla, kraj nebo ekonomická aktivita).*

Popis dat: [Policy Communication in the Time of Covid-19 \(popis dat\)](#)³

² Což nemusí být přes roušku vidět.

³ Viz internet

<https://docs.google.com/document/d/1AbOjoexXyJ2jZjBCoh9amhaoiTVaigWWcm7gjb1HBG4/edit?usp=sharing>

and

IDEA anti COVID-19 # 7

Households' attitudes to infection and to the government measures: The latest survey data⁴

MARCH 2020

Václav Korbel, Vladimír Novák, Michal Šoltés, Lukáš Tóth

Brief summary

- This study presents Czech people's real views about the Covid-19 pandemic from a survey carried out on a representative sample of internet users around the 20th March 2020. It thus presents very up-to-date information about people's attitudes to the ongoing infection and, moreover, to the measures imposed by the government. The findings provide new and important information to be taken into account when planning further measures. For example, if people had not considered the restrictions on free movement or the requirement to wear face masks as appropriate and had not begun implementing them voluntarily, the relevant authorities would have had to enforce these measures.

⁴ This study represents the authors' own views and not the official position of the Czech Academy of Sciences' Economics Institute (EI) nor of the Charles University Centre for Economic Research and Graduate Education (CERGE). We are grateful to Vojtěch Bartoš, Lubomír Cingl and Daniel Münich for their valuable advice and comments, and to Tomáš Šebek and Do Thu Trang for their willingness to work with us. This study was produced as part of a joint project between Behavio Labs and the IDEA think-tank. The study was produced with support from the Czech Academy of Sciences as part of its AV21 Strategy programme and Experientia Foundation.

- More than half the population is concerned that they will catch the coronavirus. People have substantial confidence in the ability of the government measures to successfully overcome the current situation. The majority of people, around 75 %, declare themselves willing to limit their outdoor movements to essential activities and otherwise stay at home. Even so, almost 53 % of respondents go out every day. If it were to be necessary, many people are prepared to refrain from outdoor and social activities even for months. People believe that there is a moderately high chance of meeting an infected person on the street. Wearing face masks became a matter of course very quickly. 92 % of people only leave their homes with a face mask on; the majority agree that people without face masks should not be allowed into public areas; if they meet someone without a face mask, 42 % of respondents are prepared to tell the person concerned that they should wear a mask and a quarter would express their disapproval by frowning at that person.⁵
- Another study will follow soon after this one, which reveals how reminders about government orders and recommendations (to wear face masks and practice social distancing) affect people's willingness to abide by them and how the way the measures are communicated affects that willingness. Keep an eye out for more IDEA studies.

*The data were collected on a panel of 1 250 **Behavio Labs** regular respondents on Friday (20. 3. 2020) and Saturday (21. 3. 2020). The sample was representative of the on-line population in the Czech Republic aged 18 years and above (gender, age, income, education, settlement size, region, economic activity).*

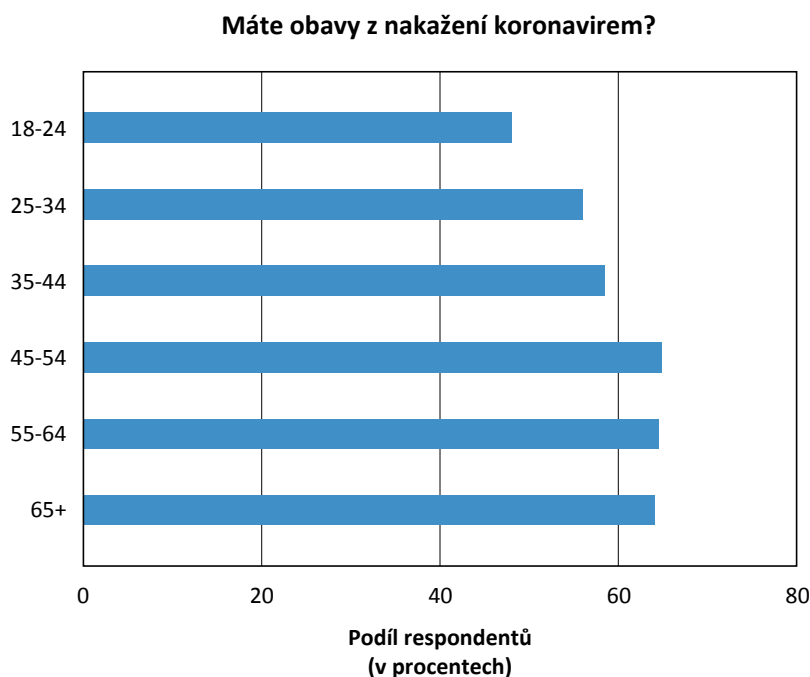
Data description: [Policy Communication in the Time of Covid-19 \(popis dat\)](#)⁶

⁵ Which might not be visible past their face mask.

⁶ See <https://docs.google.com/document/d/1AbOjoexXyJ2jZjBCoh9amhaoiTVaigWWcm7gjb1HBG4/edit?usp=sharing>

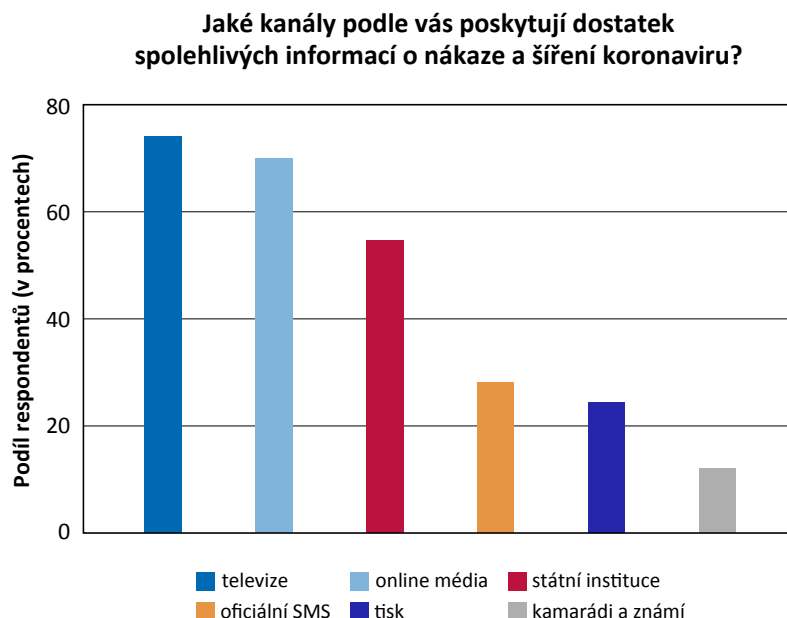
Výsledky šetření

- **Většina lidí dodržuje nařízení a doporučení vlády a omezila vycházení ven na nutné případy, a pokud už ven musí, tak výhradně s rouškou.** 72 % lidí zůstává doma, pokud není nutné jít ven. Nicméně i tak polovina lidí chodí ven každý den. Přes 90 % lidí chodí ven jedině s rouškou.
- **Více než polovina lidí přistupuje k preventivním doporučením zodpovědně.** 56 % lidí si myje ruce pravidelně alespoň 20 sekund. Třetina lidí reportuje laxnější přístup, což může být dáno tím, že tráví většinu času doma a nevidí potřebu pro pravidelné mytí rukou, a 10 % se nevěnuje důslednému mytí rukou skoro vůbec. Těsně nadpoloviční většina dotázaných se snaží maximálně vyhýbat kontaktu s lidmi, 42 % v tom není tak důsledná a pouze 5 % snahu o vyhýbání se lidem ignoruje. Dodržování preventivních doporučení je vyšší mezi lidmi, kteří mají vysoké obavy z nákazy. Lidé s vysokými obavami se především daleko více snaží vyhnout kontaktu s dalšími lidmi. Mladí lidé (hlavně kategorie 18–24 let) jsou laxnější v pravidelném mytí rukou, vyhýbání se kontaktu s dalšími lidmi i v nošení roušky.
- **Lidé si myslí, že riziko nakažení koronavirem je středně vysoké.** Zhruba polovina lidí si myslí, že mají šanci na ulici potkat cizího člověka nakaženého koronavirem. 38 % lidí si myslí, že taková šance je malá a 8 % tomu přikládá téměř nulovou šanci. Jen jedno procento lidí si myslí, že je téměř jisté, jakmile na ulici potkají člověka, bude nakažený koronavirem.

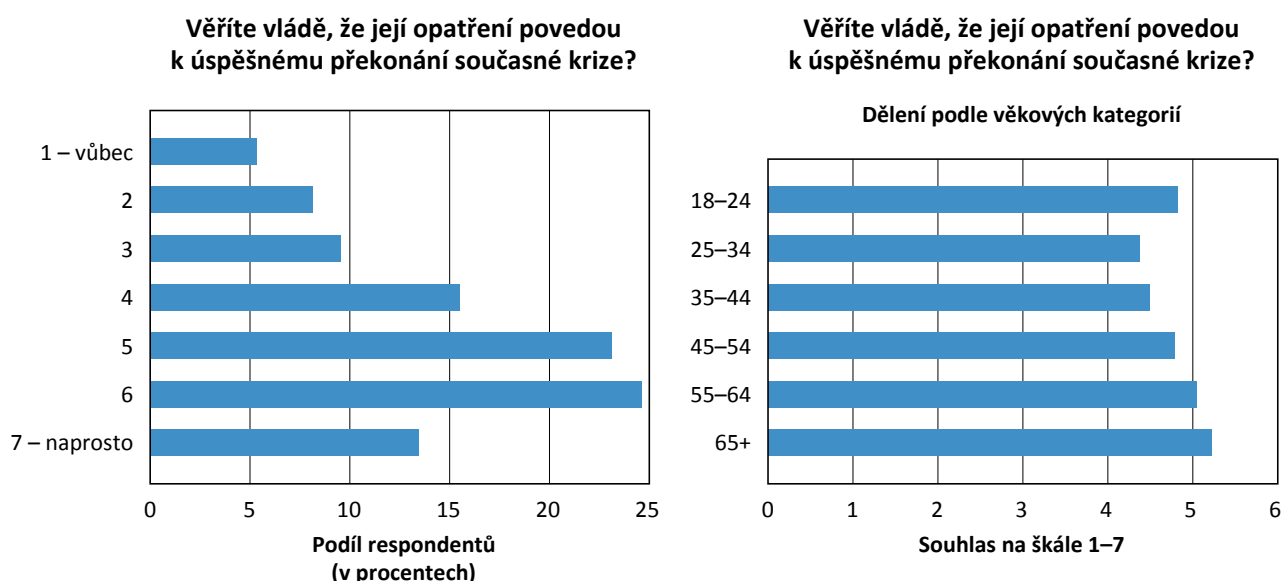
Graf 1 Obavy z nakažení koronavirem

- **60 % lidí má obavu z nakažení se koronavirem.** Vyšší obavy z nákazy koronavirem mají lidé s nižším vzděláním (68 % vs. 55 %) a ženy (65 % vs. 55 %). Podíl lidí, kteří se obávají nákazy, se zvyšuje s věkem. Nejnižší je ve věkové skupině 18–24 let (48 %), ve věkové kategorii 25–44 se pohybuje kolem 58 %, ve věkových kategoriích nad 45 let se nákazy obává kolem 65 % lidí.
- **Televize a on-line média jsou pro lidi hlavním zdrojem spolehlivých informací.** Podle většiny dotázaných poskytuje dostatek spolehlivých informací o naze a šíření koronaviru televize (70 %), on-line média (66 %) a státní instituce na webu a sociálních sítích (52 %). Z tisku získává spolehlivé informace 23 %, od kamarádů a známých pouze 12 % lidí.

Graf 2 Zdroje informací o nákaze koronaviru

- Pandemie a opatření s ní spojená (už) ovlivňují příjmy lidí.** V prvních dnech pandemie přišla o část příjmů třetina lidí a jednotky procent lidí přišly o celý příjem. Dopady na příjmy lidí se mění s příjmovou skupinou lidí. Mezi vysokopříjmovými lidmi je nejvyšší podíl těch lidí, kterých se omezení nijak nedotkla (téměř dvě třetiny). Rovněž mezi lidmi s těmi úplně nejnižšími nemusí dojít k tak velkým propadům, protože mnoho z nich je již teď odkázáno na příjem od státu (penze, rodičovská). Největší finanční dopad bude pravděpodobně ve skupině s čistým příjmem mezi 11 a 15 tisíci čistého.
- Důvěra lidí v to, že vládní opatření povedou k úspěšnému překonání současné situace, je vysoká.** Na stupnici 1 (vůbec) až 7 (naprosto) je mediánová odpověď 5 a 61 % procent lidí hodnotila důvěru v kroky vlády na 4 a více. Vládě více důvěřují starší lidé.

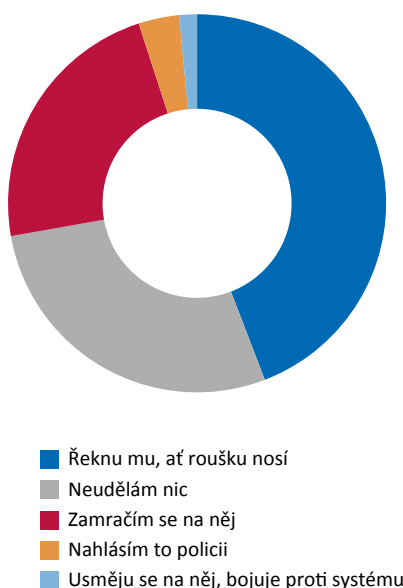
Graf 3 Důvěra lidí v opatření vlády

- Lidé plánují chodit ven, především pokud je to nutné.** Pouze 15 % lidí by šlo ven zítra/v sobotu i pokud by to nebylo nutné. Většina, zhruba 60 % půjde ven, jen pokud to bude nutné a čtvrtina nepůjde ven vůbec. V celém následujícím týdnu půjde ven 22 % lidí, aniž by to bylo nutné a 72 % pokud to bude nutné. Pouze 5 % lidí neplánuje jít ven v celém příštím týdnu.
- Lidé rozlišují, pro jaké aktivity je nutné chodit ven: nákup jídla rozhodně ano; vynesení odpadu – plastů tak napůl; preventivní prohlídka u zubaře nebo rodinná oslava určitě ne.** 93 % lidí by šlo ven nakoupit nutné jídlo. Mnohem méně lidí, 57 % by šlo ven, pokud by potřebovalo vyzést tříděný odpad do plastů. Pouze 5 % lidí by nyní opustilo domov a šlo ven kvůli rodinné oslavě a zhruba 10 % lidí by nezrušilo preventivní návštěvu u zubaře.
- Skoro dvě třetiny lidí jsou ochotny zůstat doma měsíce, pokud bude třeba.** Pokud by se situace nelepšila, přes 60 % lidí je ochotno zůstat doma a odpustit si společenské a venkovní aktivity po dobu měsíců. Ochota zůstat doma měsíce je vyšší u lidí s vyššími příjmy (přes 70 %). Zhruba 30 % lidí by bylo ochotno tímto způsobem přečkat další (dva) týdny; jednotky procent by vydržely dny. Pouze minimální počet lidí není ochotno se vzdát společenských a venkovních aktivit vůbec.

- **Nošení roušek je společenskou normou.** Slabě přes 80 % lidí si myslí, že lidé bez roušky by neměli být vpuštěni do veřejného prostoru (veřejná doprava, úřady). Zhruba 10 % lidí si myslí, že lidé bez roušky mohou mít přístup do veřejného prostoru a zbylých 10 % respondentů odpovědělo „jak kdy“. Pokud by lidé potkali v obchodě člověka bez roušky, 42 % z nich by takovému člověku řeklo, ať roušku nosí. Čtvrtina dotázaných by projevila svůj nesouhlas tím, že by se na něj zamračila. 28 % lidí by neudělalo nic a jednotky procent lidí by dokonce byly ochotny zavolat policii. Pouze jedno procento lidí by bylo potěšeno tím, že se někdo chová protisystémově. Častěji by daného člověka slovně konfrontovaly ženy než muži (31 % vs. 26 %) a lidé, kteří mají nižší obavy z nákazy (35 % vs. 24 %). Lidé s vyšší obavou z nákazy by častěji reagovali zamračením.

Graf 4 Reakce lidí na člověka bez roušky ve veřejném prostoru

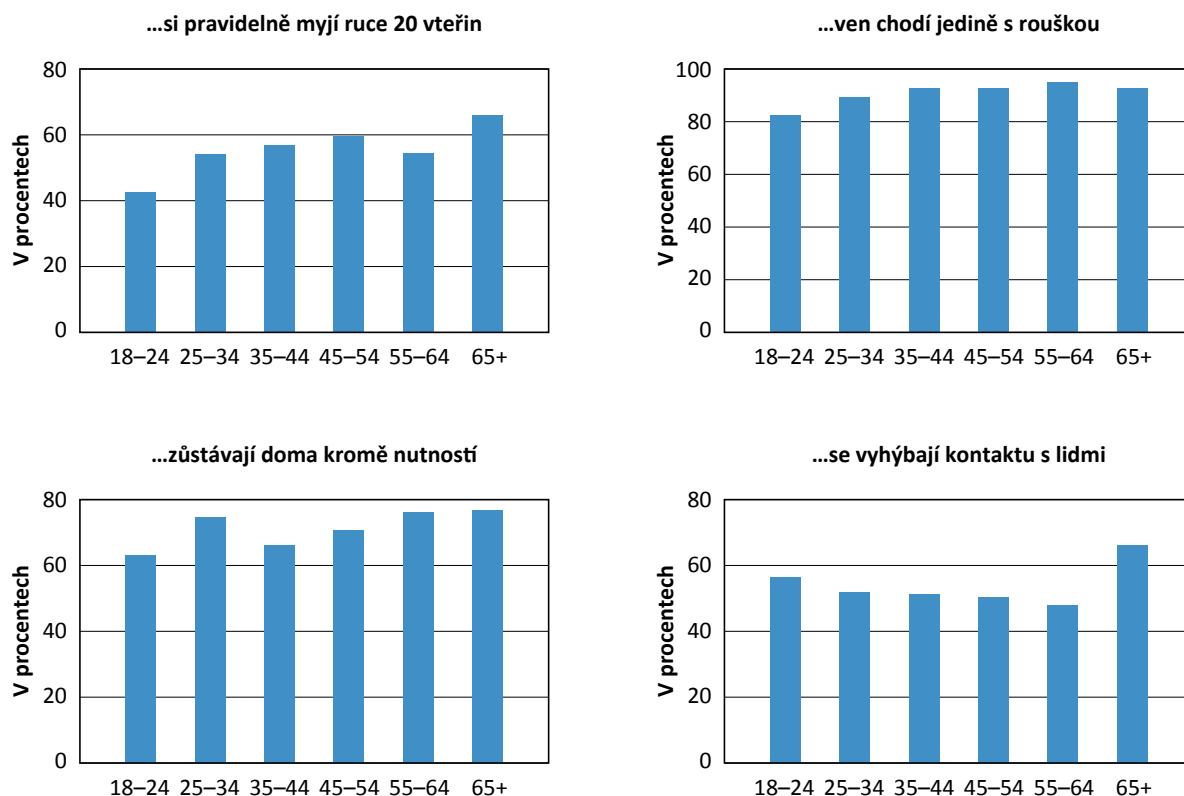
Představte si, že jste v obchodě potkal cizího člověka bez roušky nebo jinak zakrytých úst. Co uděláte?

- **Lidé jsou ochotni se nechat testovat** i za rizika, že by museli zůstat v karanténě. Přes 95 % lidí by bylo ochotno se nechat otestovat na koronavirus, pokud by je o to požádal starosta nebo zastupitel. A to i navzdory tomu, že by neměli příznaky a hrozilo jim, že v případě pozitivních výsledků by museli zůstat v karanténě.

Graf 5 Preventivní chování podle věkových skupin

Podíl respondentů, kteří...

- **Starší lidé (věk nad 65 let) dodržují preventivní doporučení zodpovědněji než mladší skupiny.** V každém ze sledovaných typů preventivních chování se skupina lidí starších 65 let chová minimálně stejně zodpovědně jako mladší obyvatelé. V pravidelném mytí rukou a ve vyhýbání se kontaktu s lidmi jsou premianti, kdy 65 % z nich si myje ruce pravidelně a 66 % se vyhýbá kontaktu s lidmi.

Dosavadní studie série IDEA anti COVID-19

[# 6](#) „*Lekce behaviorální ekonomie v prevenci: jak také bojovat s covid-19*“, IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autoři: Michal Bauer, Julie Chytilová

[# 5](#) „*Testování na covid-19: pozor na více škod než užitku.*“ IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autoři: Jan Kulveit, Jakub Steiner

[# 4](#) „*Insolvence v časech koronaviru: návrh dočasných změn insolvenčního zákona*“, IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autor: Tomáš Richter

[# 3](#) „*Pomoc státu firmám na udržení zaměstnanosti: rychlá, jednoduchá, ekonomicky smysluplná*“, IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autor: Daniel Münich

[# 2](#) „*Ekonomický šok, jaký svět neviděl: ekonomiku musíme rychle zmrazit a pak ji znovu probudit*“, IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autor: Filip Matějka

[# 1](#) „*Ekonomie společenského odstupu pro každého: případ covid 19*“, IDEA anti COVID-19, březen 2020, Autor: Kevin Bryan

Upozornění: Tato studie reprezentuje pouze názory autora, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy, CERGE.

Warning: This study represents only the views of the authors and not the official position of the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences, v. v. i. as well as the Charles University, Center for Economic Research and Graduate Education.

Přístup domácností k nákaze a vládním opatřením: Aktuálně z terénu

Studie IDEA anti COVID-19 # 7 / 2020

© Václav Korbel, Vladimír Novák, Michal Šoltés, Lukáš Tóth

Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., 2020

ISBN 978-80-7344-526-3 (Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i.)

DĚKUJEME PODPOROVATELŮM / WE THANK OUR SPONSORS

Projekt IDEA anti COVID-19 podpořila Nadace Experientia

IDEA anti COVID-19 project is supported by Experientia Foundation

IDEA se v rámci Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. podílí na aktivitách Strategie AV21

IDEA at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences participates in the Strategy AV21 activities

Přístup domácností k nákaze a vládním opatřením: Aktuálně z terénu

Studie Institutu pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA)

Vydavatel/Publisher: Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i., Politických vězňů 7, 111 21 Praha 1, Česká republika

O IDEA

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) je nezávislý think-tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii.

IDEA je think-tank Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. a vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Národohospodářský ústav AV ČR, v. v. i. (NHÚ - angl. zkratka EI) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (angl. zkratka CERGE).

Principy fungování IDEA

1. Vytváření shody na základě intelektuální otevřenosti – přijímání volné soutěže myšlenek, otevřenost podnětům z různých částí světa, přehodnocování existujících stanovisek vzhledem k novým výzvám.
2. Využívání nejvhodnějších teoretických a praktických poznatků – snaha o rozvinutí postupů na základě nejlepších teoretických i praktických poznatků (z České republiky i ze zahraničí).
3. Zaměření aktivit na vytvoření efektivní politiky a strategie České republiky – doplňovat akademické instituce vytvářením podkladů efektivním a operativním způsobem.

Pokud chcete dostávat do své emailové schránky informace o připravovaných studiích a akcích IDEA, napište nám na idea@cerge-ei.cz

About IDEA

The Institute for Democracy and Economic Analysis (IDEA) is an independent think tank focusing on policy-relevant research and recommendations. IDEA recommendations are based on high quality data, objective evidence-based analysis, and the latest economic theories.

IDEA is a think tank at the Economics Institute of the Czech Academy of Sciences and is led by its founder, Prof. Jan Švejnar. The Economics Institute (EI) of the Czech Academy of Sciences forms part of a joint workplace, CERGE-EI, together with the Center for Economic Research and Graduate Education of the Charles University (CERGE).

IDEA's Working Principles

1. We build consensus on the basis of intellectual openness – we believe in a free competition of ideas, are open to initiatives from various parts of the world, and constantly review existing opinions in the light of new challenges.
2. We make use of the most appropriate theoretical and empirical findings, and strive to develop methods based on the best theoretical and practical knowledge (both from the Czech Republic and from abroad).
3. We focus on creating effective policy and strategy for the Czech Republic, complementing academic institutions by producing materials in a constructive, practical format.

If you would like to receive regular information about the latest IDEA studies and events please subscribe to our mailing list by contacting idea@cerge-ei.cz

<http://idea.cerge-ei.cz>